

CMSD

NATIONAL
CONFERENCE
2022

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 7

"นวัตกรรมการจัดการชุมชน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน"

รายชื่อคณะกรรมการฝ่ายพิจารณาบทความและตรวจทานเอกสาร และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
โครงการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 7

ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.จงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ปริญญาสุทธินันท์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร
รองศาสตราจารย์เอมอร เจียรมาศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร วิศวะกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ชนก เครือสุคนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ บุญญะฤทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ราชวัตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประภา สมนึกพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิเทพ เอกสิทธิพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา พุฒจร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศราพร พรหมนิมิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวรรยา ธรรมอภิพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี อึ้งโพธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาคร ชลสาคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสุตา ภูส์ว่าง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระพี แสงสาคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล
อาจารย์ ดร.สมยศ โอ่งเคลือบ
อาจารย์ ดร.อรยา พรเอี่ยมมงคล
อาจารย์ ดร.ปรีวิทย์ ไวยาษาชีวะ
อาจารย์ ดร.ส่งเสริม แสงทอง
อาจารย์ ดร.ธิตีพัทธ์ บุญปก
อาจารย์ ดร.อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง
อาจารย์ ดร.ศรันยา เผือกผ่อง
อาจารย์ ดร.สุนี คำนวลศิลป์
อาจารย์ ดร.จรรยาบรรณ สุธรรมมา
อาจารย์รชกร วชิรสิโรตม
อาจารย์วันชัย เจือบุญ
นางสาวสุนิสา วงศ์ประทุม

กำหนดการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 7
“นวัตกรรมการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

จัดโดย

สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ร่วมกับ

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์
สาขาวิชาชุมชนศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
และ สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วันที่ 9 เมษายน 2565 เวลา 08.00 – 17.00 น.

ผ่านระบบการประชุมออนไลน์ โปรแกรม ZOOM Meeting ID: 3814820686

ภาคเช้า

- เวลา 08.00 – 08.25 น. ผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการระดับชาติ เข้าสู่ห้องประชุมออนไลน์
- เวลา 08.25 – 08.30 น. กล่าวต้อนรับ
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร วิชะกุล หัวหน้าภาควิชามนุษยสัมพันธ์
- เวลา 08.30 – 09.00 น. พิธีเปิด
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวี จันทร์ส่อง
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
- กล่าวรายงาน โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อารณ์ โอภาสพัฒนกิจ
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เวลา 09.00 – 10.00 น. บรรยายพิเศษเรื่อง นวัตกรรมจัดการชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์
- เวลา 10.00 – 10.30 น. บรรยายพิเศษเรื่อง ทิศทางการใช้นวัตกรรมจัดการชุมชน
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อารณ์ โอภาสพัฒนกิจ
- เวลา 10.30 – 10.45 น. พักร (ผู้ดำเนินรายการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำเสนอ เข้าห้องประชุมย่อยเพื่อเตรียมการนำเสนอ)
- เวลา 10.45 – 12.05 น. นำเสนอผลงานภาคบรรยายระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์และบุคคลทั่วไป
(ภาคเช้า จำนวน 3 ห้องประชุมย่อย)
- เวลา 12.05 – 12.15 น. ผู้ทรงคุณวุฒิลงมติคัดเลือก “การนำเสนอผลงานวิจัยดีเด่น”
- เวลา 12.15 – 12.45 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา 12.45 – 13.00 น. ผู้ดำเนินรายการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำเสนอ เข้าห้องประชุมย่อยเพื่อเตรียมการนำเสนอ

ภาคบ่าย

- เวลา 13.00 – 16.30 น. นำเสนอผลงานภาคบรรยายระดับปริญญาบัณฑิต (ภาคบ่าย จำนวน 8 ห้องประชุมย่อย)
ผู้ทรงคุณวุฒิลงมติคัดเลือก “การนำเสนอผลงานวิจัยดีเด่น”
- เวลา 16.30 – 17.00 น. พิธีปิด

- ประกาศรางวัล

“บทความวิจัยดีเด่น”

ระดับบัณฑิตศึกษา 1 รางวัล ระดับปริญญาตรี 1 รางวัล

“การนำเสนอผลงานวิจัยดีเด่น”

ระดับบัณฑิตศึกษา 3 รางวัล ระดับปริญญาตรี 8 รางวัล

- กล่าวปิด โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร วิศวะกุล

หัวหน้าภาควิชามนุษยสัมพันธ์

- สาขาวิชาชุมชนศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รับผิดชอบการเป็นเจ้าภาพการประชุมวิชาการระดับชาติ

เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 8

.....

หมายเหตุ : เกียรติบัตรทุกรางวัลจะดำเนินการจัดส่งทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัย

ห้องที่ 6 HB 7405 ความมั่นคงด้านอาหารและการจัดการสิ่งแวดล้อม (2)

ผู้ทรงคุณวุฒิ : 1. ผศ.ดร.เพ็ญรัตน์ จันทร์ภักดิ์, 2. อ.ดร.ธิตีพัทธ์ บุญปก, 3. อ.ดร.สงเสริม แสงทอง (ผู้ดำเนินรายการ: นางสาวพจมาลย์ วงศ์ศิลป์)			
เวลา	หมายเลขบทความ	ชื่อบทความ	ชื่อผู้นำเสนอ
13.00 – 13.20 น.	934	สถานการณ์ขยะติดเชื้อและความรู้ในการจัดการขยะติดเชื้อจากครัวเรือนที่พักอาศัยในชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ระลอกที่ 4	กัญญาวีร์ โชติยะชัชชัย
13.20 – 13.40 น.	957	การใช้ที่ดินระดับครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่ของชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี	ศุภรัตน์ แสงหนู
13.40 – 14.00 น.	989	การคงอยู่ของเกษตรกรในเมืองในบริบทการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน กรณีศึกษา : ชุมชนคลองใหม่ จังหวัดนครปฐม	สุวิมล บุญสมบัติ
14.00 – 14.20 น.	990	การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของชุมชนบ้านคลองลัด จังหวัดเพชรบุรี	ปิยมล ไทยอุดม
14.20 – 14.40 น.	991	การจัดการน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านปากช่อง จังหวัดนครนายก	กัญญาภัค มาลัยหอม
14.40 – 15.00 น.	995	สถานการณ์ขยะพลาสติกและการจัดการขยะพลาสติกจากครัวเรือนที่พักอาศัยในหมู่บ้านภัทรไพเราะ 2 จังหวัดปทุมธานี ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ระลอกที่ 5	ราตรี มาทอง
15.00 – 15.20 น.	1035	สถานการณ์ขยะอาหารและการจัดการขยะอาหารจากครัวเรือนที่พักอาศัยในชุมชนบ้านน้ำเย็น จังหวัดชุมพร ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ระลอกที่ 4	ชไมพร ช่วงขุนหัสสอง

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การเปลี่ยนแปลงจากการทำเกษตรเคมีมาเป็นเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ตำบลหัวฝาย อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ <i>พัชรินทร์ ชุ่มเย็น และทิพย์สุดา พุฒจร.....</i>	545
การจัดการขยะติดเชื้อจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของชุมชน หลังวัดดอนตูม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี <i>บุษราภรณ์ สุวรรณเสวก และนรินทร์ สังข์รักษา.....</i>	556
พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 <i>จงวิสุทธิ ลอยลม, ชินภพ ขอบุญ, นราวิชญ์ คำปวง, ศุภฤกษ์ พิบูลย์, เกณฑ์พล นาคสุข, สหสวรรค์ นามละคร, ชาลิตี จันชนะกิจ, พีรฤดี สุขนิกร และทรงสุดา ภู่อ่าง</i>	565
ระดับปริญญาบัณฑิต ห้องที่ 6 HB 7405 ความมั่นคงด้านอาหารและการจัดการสิ่งแวดล้อม (2) สถานการณ์ขยะติดเชื้อและความรู้ในการจัดการขยะติดเชื้อจากครัวเรือนที่พักอาศัยในชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ระลอกที่ 4 <i>กัญญาวิวีร์ โชติยะซัชชัย และสวรรยา ธรรมอภิพล.....</i>	579
การใช้ที่ดินระดับครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่ของชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี <i>ศุภรัตน์ แสงหนู และวันชัย.....</i>	589
การคงอยู่ของเกษตรกรในเมืองในบริบทการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน กรณีศึกษา : ชุมชนคลองใหม่ จังหวัดนครปฐม <i>สุวิมล บุญสมบัติ และสวรรยา ธรรมอภิพล.....</i>	602
การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของชุมชนบ้านคลองลาด จังหวัดเพชรบุรี <i>ปิยมล ไทยอุดม และสวรรยา ธรรมอภิพล.....</i>	614
การจัดการน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านปากช่อง จังหวัดนครนายก <i>กัญญาภักดิ์ มาลัยหอม และสวรรยา ธรรมอภิพล.....</i>	623
สถานการณ์ขยะพลาสติกและการจัดการขยะพลาสติกจากครัวเรือนที่พักอาศัยในหมู่บ้านภัทรไพโรเวท 2 จังหวัดปทุมธานี ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ระลอกที่ 5 <i>ราตรี มาทอง และสวรรยา ธรรมอภิพล.....</i>	632
สถานการณ์ขยะอาหารและการจัดการขยะอาหารจากครัวเรือนที่พักอาศัยในชุมชนบ้านน้ำเย็น จังหวัดชุมพร ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ระลอกที่ 4 <i>ชไมพร ช่วงชุมท์ส่อง และสวรรยา ธรรมอภิพล.....</i>	643
ระดับปริญญาบัณฑิต ห้องที่ 7 HB 7210 สุขภาวะชุมชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิต (1) ศูนย์การเรียนรู้โหนด นา เล : นวัตกรรมสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา <i>วิศรดา ว่องวิทยา, พิมพ์ประกาย จิตรแก้ว, ภูวดล สุทธิชาติ และอุทัย ปริญญาสุทธินันท์.....</i>	652
การดำรงชีพกับความอยู่ดีมีสุขเชิงอัตวิสัยของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ชุมชนบ้านหนองปลิง ตำบลรัตภูมิ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา <i>คีตกานท์ ทองฉิม, ขนิษฐา แก้วกุนนิล, เขมิภา ตันติเวชรกุล และอุทัย ปริญญาสุทธินันท์.....</i>	662

การใช้ที่ดินระดับครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่ของชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

HOUSEHOLD LAND USE ACCORDING TO NEW THEORY AGRICULTURAL BAN WANG YANG MOO 5,
TAMBON WANG YANG, SI PRACHAN DICTRICT, SUPHANBURI PROVINCE

ศุภรัตน์ แสงหนู¹ และ วันชัย เจือบุญ²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่ของชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ถึงสาเหตุการใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนหลังใช้หลักทฤษฎีใหม่ของชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 10 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 7 คน เพศชายจำนวน 3 คน มีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง มากกว่า 60 ปีจำนวน 7 คน มีระดับการศึกษาสูงสุดคือ ประถมศึกษาจำนวน 7 คน มีรายรับ-รายจ่ายที่ไม่แน่นอน เนื่องจากประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียวจึงมีรายรับเพียงทางเดียว และจากการขยายตัวของชุมชนเมืองส่งผลให้เกิดปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้เกษตรกรทำเกษตรผสมผสานด้วยความต้องการในการเพิ่มแหล่งอาหารระดับครัวเรือนเพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และต้องการหารายได้เสริมจากการนำผลผลิตไปขายตามแหล่งต่าง ๆ ในชุมชน โดยมีการบริหารจัดการที่ดินและน้ำของครัวเรือนในพื้นที่ เกษตรกรจะเน้นปลูกพืชที่เป็นผลผลิตหลักผสมผสานกับการปลูกพืชผักหลากหลายชนิดแทรกในพื้นที่เกษตรกรรม หรือเลี้ยงปลาในร่องน้ำในแปลงเกษตร โดยอาศัยความรู้ที่ได้จากการลงมือทดลองในการทดลองทำเกษตรในรูปแบบผสมผสานตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการจัดสรรที่ดินครัวเรือนเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) พื้นที่สำหรับกักเก็บน้ำ และเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ใกล้กับแหล่งน้ำ โดยเกษตรกรจะมีขุดบ่อน้ำเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ การสร้างเล้าสัตว์บริเวณบ่อกักเก็บน้ำ การเลี้ยงพันธุ์ปลาในบ่อกักเก็บน้ำ (2) พื้นที่สำหรับปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือน โดยจะมีกระบวนการตัดสินใจในการเลือกปลูกพืชผักสวนครัวที่ใช้ประจำทุกวัน เกษตรกรจะมีการจัดสรรพื้นที่ว่างใกล้กับที่อยู่อาศัยเพื่อให้สะดวกต่อการใช้สอยในชีวิตประจำวัน (3) พื้นที่สำหรับปลูกไม้ยืนต้นที่สามารถบริโภคหรือใช้ประโยชน์ได้ เกษตรกรจะเน้นปลูกไม้ผลยืนต้นเพื่อให้ร่มเงาบริเวณใกล้ที่อยู่อาศัยอีกทั้งยังสามารถเก็บพืชผลเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนหรือแบ่งปันเพื่อนบ้าน และบางส่วนนำไปขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน (4) พื้นที่สำหรับปลูกที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรกรจะมีพื้นที่ถือครองขนาดเล็กโดยจะเน้นใช้ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งพื้นที่อยู่อาศัยจะอยู่พื้นที่เดียวกับแปลงเกษตรหลักจึงสามารถบริหารจัดการที่ดินและน้ำได้ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านของรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นจากการทำเกษตรผสมผสานและการปลูกพืชผักที่หลากหลาย ผลผลิตที่ได้ใช้บริโภคภายในครัวเรือนและขายเพื่อสร้างรายได้ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในการทำเกษตรทำให้เกษตรกรสามารถรับมือต่อความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมได้

คำสำคัญ: การใช้ที่ดิน, หลักทฤษฎีใหม่, การใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่, ครัวเรือน

Abstract

Research subject land use according to the new theory of ban wang yang community, village moo 5, wang yang sub-district, si prachan district suphanburi province this is a qualitative research to

¹ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

² อาจารย์ผู้รับผิดชอบประจำหลักสูตรการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

survey and analyze the causes of land use according to the new theory and to study the economic and social changes of households after applying the new theory of ban wang yang community, village no. 5, wang yang sub-district, si prachan district. Suphanburi province the results of the study found that general information of 10 interviewees. Most of the respondents were female, 7 were female, 3 were male, the average age was between 60 years and 7 had the highest educational level. 7 primary school students with unstable income and expenses due to the sole occupation of agriculture, there is only one source of income. And from the expansion of urban communities resulting in higher cost of living problems this allows farmers to combine farming with the need to increase food sources at the household level to reduce unnecessary expenditures. And want to earn extra income from selling their produce in various sources in the community by managing the land and water of the households in the area farmers will focus on growing crops that are the main products combined with growing a variety of vegetables in the agricultural area. Or raising fish in waterways in agricultural plots by relying on knowledge gained from trial and error in experimenting with integrated farming in accordance with the new theory of agriculture. Household land is allocated for use in various fields, including: (1) areas for water storage; and raising animals on the area near the water source the farmers will dig wells to store water for use. Construction of animal pens around water storage ponds fish breeding in water storage ponds (2) an area for growing vegetables in a kitchen garden for household consumption. There will be a decision-making process in choosing to plant vegetables that are used daily. Farmers will allocate vacant areas near their dwellings in order to facilitate their daily use. (3) areas for planting perennial plants that can be consumed or used. Farmers will focus on planting perennials for shade near their residences, and they can also collect crops to consume within their households or share with their neighbors. And some are sold to generate income for the households. (4) land for housing and others. Agricultural households have small holding areas, mainly for agricultural use. The residential area is in the same area as the main agricultural plot, so the land and water can be managed by yourself. This has resulted in a change in income that has increased from integrated farming and growing a variety of vegetables, products that are consumed within the household and sold to generate income. There is an exchange of knowledge in farming, enabling farmers to cope with the risks arising from economic and social changes.

Keywords : LAND USE, NEW THEORY, PROMOTION, NEW THEORY LAND USE, HOUSEHOLD

1. บทนำ

พื้นที่ชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพื้นที่ชนบทที่มีเขตติดต่อกับพื้นที่เมือง จึงส่งผลให้มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อเพิ่มแหล่งอาหารและเป็นการสร้าง ความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนเพื่อลดปัญหาค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นจากอิทธิพลความเจริญ การปรับตัวและดำเนินชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงด้วยการน้อมนำหลักทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพเกษตรกรรมด้วยการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงชีวิตของครัวเรือนในพื้นที่ชุมชน ที่ดินถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างยิ่งและเป็นฐานสำคัญในการใช้ประโยชน์เพื่อการทำเกษตร เพื่อการดำรงชีวิต เพื่อแหล่งอาหารหรือเพื่อการใด ๆ ก็ตามที่เป็น การสนองความต้องการของมนุษย์ มีการประกาศนโยบายทรัพยากรที่ดินเพื่อมุ่งเน้นในการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมต่อสถานการณ์เศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ลักษณะการใช้ประโยชน์จากที่ดินมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ

เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ได้แก่ 1) ปัจจัยทางด้านกายภาพ เป็นปัจจัยที่เป็นสาเหตุต่อการเลือกใช้ประโยชน์จากที่ดินในประเภทต่าง ๆ เช่น ลักษณะดิน ภูมิประเทศ 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ปัจจุบันมีเกษตรกรหลายครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง ในการทำเกษตรมีการพึ่งพาเครื่องมือที่ทันสมัย การใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีและยาปราบศัตรูพืชซึ่งมีต้นทุนและราคาที่สูงจากการได้รับผลกระทบจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม จากสภาพปัญหาที่ได้พูดถึงไปนั้นจึงได้เกิดแนวคิดหลักทฤษฎีใหม่เพื่อเป็นหลักในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำสำหรับขนาดเล็กลงเพื่อให้เกิดประโยชน์และให้สามารถพึ่งพาตนเองตั้งแต่ระดับครัวเรือนและชุมชนได้

หลักทฤษฎีใหม่ (ปรีชา วาทยานุกุล, การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร, เว็บบล็อก. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2564) เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ด้วยการประยุกต์ใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักพอ ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนพึ่งตนเอง พึ่งกันเอง เข้ากับการทำการเกษตรแนวใหม่อย่างเป็นรูปธรรม เป็นหลักในการวางแผนเกี่ยวกับการใช้ที่ดินทำกินและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถทำได้ทั้งในระดับ ครัวเรือนและระดับชุมชน ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการจัดสรรที่ดินโดยให้มี ความพอดี พอประมาณ กับศักยภาพของแต่ละครัวเรือนภายใต้กรอบวิธีคิดที่รู้จักบริหารที่ดินของตนเองอย่างเหมาะสมและเกิดความยั่งยืน โดยมี 3 ระดับขั้นได้แก่ 1) ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น คือ การผลิต ให้พึ่งตนเองด้วยวิธีง่าย ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง ให้พอมีพอกิน ด้วยการแบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วน 30-30-10-30 2) ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง คือ เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นที่หนึ่งในที่ดินของตนเองจนได้ผลแล้ว ดังนั้นเกษตรกรก็จะพัฒนาไปสู่ขั้นพออยู่พอกิน ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปแบบกลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมกันดำเนินการในด้านการผลิต การตลาด รวมถึงสวัสดิการด้านต่างๆ 3) ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่ 2 แล้ว เกษตรกรจะมีรายได้ดีขึ้น ฐานะมั่นคงขึ้น เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่ 3 ต่อไป คือ ติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงินทุน เช่น ธนาคาร หรือ บริษัทห้างร้านเอกชน มาช่วยในการทำธุรกิจการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัทจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ที่ดินระดับครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่ของชุมชนบ้านวังยาง หมู่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอสตรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ถึงสาเหตุการใช้หลักทฤษฎีใหม่ และศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนหลังใช้หลักทฤษฎีใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่ให้แก่ครัวเรือนหรือชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นอยู่ที่สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ถึงสาเหตุการใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่ของครัวเรือนในพื้นที่
- 2.2 เพื่อศึกษาการใช้ที่ดินครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่
- 2.3 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและ สังคมของครัวเรือนหลังใช้หลักทฤษฎีใหม่

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.1 ที่ดินและหลักการใช้ที่ดิน

ที่ดิน คือทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีที่อยู่อย่างเฉพาะเจาะจง และมีอยู่อย่างจำกัดไม่สามารถสร้างเพิ่มขึ้นตามความต้องการของมนุษย์ได้ อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของการครอบครองถือกรรมสิทธิ์ทั้งในรูปแบบของทรัพย์สินของรัฐ ของเอกชน และของบุคคลที่มีสิทธิ์ครอบครองถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อใช้ประโยชน์ในการอยู่อาศัย การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างผลประโยชน์ให้กับผู้ใช้ที่ดิน โดยการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามความต้องการของมนุษย์ ได้แก่

- 1.) การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อเป็นแหล่งอาหาร
- 2.) การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อประกอบอาชีพ
- 3.) การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย และ

4.) การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อสร้างแหล่งน้ำไว้ใช้อุปโภคและบริโภค เป็นต้น

ความต้องการที่ได้กล่าวถึงนั้นทำให้เกิดการวางแผนในการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้ตรงตามความต้องการของมนุษย์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นิยามความหมายของการใช้ที่ดิน หมายถึง ทรัพยากรดิน ที่อยู่ในครอบครองของบุคคล โดยบุคคลนั้นมีสิทธิในการกระทำการใด ๆ ก็ตามเพื่อตอบสนองความต้องการ เพื่ออยู่อาศัย เพื่อเพิ่มแหล่งอาหารหรือเพื่อผลประโยชน์อื่น ๆ

3.2 แนวทางการบริหารจัดการที่ดินเพื่อการเกษตร

นโยบายการจัดที่ดินทำกินให้แก่ประชาชนหรือกลุ่มเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินได้รับการจัดสรรที่ดินในลักษณะแปลงรวมโดยรัฐเป็นผู้รับรองสิทธิในการจัดการที่ดิน (คณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ, 2558) การถือครองที่ดินขนาดเล็กเฉลี่ยประมาณครัวเรือนละ 26 ไร่ และคาดการณ์ว่าจะมีขนาดลดลงอีกเรื่อย ๆ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการบริหารที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อความยั่งยืนและสามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยการปลูกพืชระบบหมุนเวียนซึ่งนอกจากจะสร้างรายได้เพิ่มแล้วยังสามารถสร้างความสมดุลของสภาพแวดล้อมและความอุดมสมบูรณ์ของดินได้อีกด้วย (การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, ชันวี วายลี ม.ป.ป.)

3.3 ทฤษฎีใหม่ New Theory

ทฤษฎีใหม่ด้านการเกษตรที่เน้นการบริหารจัดการน้ำ ที่ดิน ที่มีอย่างจำกัดโดยมีเป้าหมายเพื่อการอยู่อาศัยและการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยมี 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1) การผลิตเพื่อพออยู่ พอกินและพึ่งตนเองได้พอใช้ โดยให้เริ่มจากการปฏิบัติในระดับครัวเรือนก่อน ด้วยหลักการจัดสรรที่ดินทำกิน แบ่งเป็น 30:30:30:10 ส่วนที่ 1 พื้นที่ร้อยละ 30 ขุดบ่อน้ำ ปลูกพืชน้ำหรือทำเล้าสัตว์บริเวณขอบสระน้ำ ส่วนที่ 2 พื้นที่ร้อยละ 30 สำหรับแปลงเกษตร ส่วนที่ 3 พื้นที่ร้อยละ 30 ปลูกพืชไร่ พืชสวน ไม้ผล ไม้ยืนต้นที่ใช้น้ำประโยชน์ได้ ส่วนที่ 4 พื้นที่ร้อยละ 10 ปลูกที่อยู่อาศัย หรือผักสวนครัว กองปุ๋ยหมักและสิ่งใช้สอยอื่น ๆ ชั้นที่ 2) เกษตรกรก็จะพัฒนาไปสู่ขั้นพอกินพอกิน ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปแบบกลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมกันดำเนินการในด้านการผลิต การตลาด รวมถึงสวัสดิการด้านต่าง ๆ และชั้นที่ 3) คือ ติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงินทุน (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2564)

การดำเนินกิจกรรมตามหลักทฤษฎีใหม่ในการจัดสรรบริหารที่ดินของตนเองให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้หลักของเกษตรผสมผสานทั้งในด้านการมีอาหารที่เพียงพอต่อการบริโภค การเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เป็นการสร้างความสมดุลของสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลกันอย่างเป็นระบบตามความเหมาะสมของพื้นที่และเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในระดับครัวเรือนจนสามารถพึ่งพาตนเองได้

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิยวัลค์ ตัญตรีรัตน์ (2547) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ กรณีศึกษา ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผลการศึกษาพบว่า จากการศึกษาที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงมีการวางแผนการจำหน่ายและการตลาดร่วมกันซึ่งถือเป็นปัจจัยร่วมและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม คือ เดิมจากการทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยวเน้นทำเชิงธุรกิจ ทำให้เศรษฐกิจเป็นแบบรายบุคคล เมื่อเกษตรกรเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสาน มีการปลูกพืชที่หลากหลายเน้นการบริโภคในไร่นาลดรายจ่ายรายวัน เป็นสร้างความมั่นคงทางอาหาร ในระยะสั้นยังไม่เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นเศรษฐกิจรายบุคคลจึงเปลี่ยนเป็นเศรษฐกิจชุมชน เน้นความพอเพียงมากขึ้น ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต้องใช้เวลาและระดับความลึกซึ้งในการทำให้เป็นไปตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงควรให้เกษตรกรมีรากฐานในการเพาะปลูกที่หลากหลายและไม่เน้นพืชเศรษฐกิจมากเกินไป และควรมีการบริหารจัดการที่ดินและน้ำอย่างเหมาะสม

บัณฑิต ยืนยงธรรม (2550) ได้ทำการวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ กรณีศึกษา: บ้านห้วยมะฆาง ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวมี

วัตถุประสงค์ 2 ประการได้แก่ 1) เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ โดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีภาคสนาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดประชุม รวมถึงการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มครัวเรือนตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และเพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการศึกษาพบว่าลักษณะทางเศรษฐกิจในช่วงแรกเป็นลักษณะแบบพออยู่พอกินเพื่อยังชีพ โดยใช้ภูมิปัญญาในการใช้พื้นที่ทำการเกษตร และลักษณะการทำเกษตรจะเน้นการทำไร่เป็นหลักด้วยการบุกเบิกพื้นที่ป่าและเลือกพื้นที่ที่สมบูรณ์ พืชที่สามารถปลูกได้ผลผลิตดีคือข้าวไร่ แต่ปัจจุบันปัจจัยด้านเงินและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความต้องการเครื่องจักรในการทำเกษตร ส่งผลให้วิธีทำเกษตรแบบดั้งเดิมหายไปเป็นเกษตรเชิงพาณิชย์มากขึ้น ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินจึงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ปัจจุบันพื้นที่ทางการเกษตรมีการเพาะปลูกพืชเพื่อการค้ามากขึ้น แต่ในระดับครัวเรือนกลุ่มเกษตรกรยังมีการปลูกข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือนอยู่ ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ พบว่าปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคมและเกษตรกรรม ปัจจัยเทคโนโลยี ล้วนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในระดับที่มีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 3.81 3.67 3.43 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านรัฐและเอกชน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.97 ในส่วนของผลการศึกษาปัจจัยทั้งหมด มีระดับค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.65

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากที่ดินของเกษตรกรจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการและความจำเป็นโดยเป็นผลมาจากอิทธิพลความเจริญด้านเศรษฐกิจและสังคม เกษตรกรจึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดินและน้ำอย่างเป็นระบบโดยการนำหลักทฤษฎีใหม่ด้านการเกษตรมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่ถือครองของตนเองเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองในระดับครัวเรือนได้อย่างยั่งยืน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเกษตรกรในชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10 คน ที่มีการนำหลักทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยออกแบบโครงสร้างคำถามปลายเปิด (open-ended question) ลักษณะเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคนและใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เพื่อจัดบันทึกลักษณะการบริหารจัดการที่ดินและน้ำของผู้ให้ข้อมูลหลัก (นิธิพัฒน์ ชารี, 2562)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การใช้ที่ดินระดับครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่ของชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ในด้านประวัติความเป็นมา ประชากร การประกอบอาชีพในเบื้องต้น เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่ได้ทำการศึกษา และได้ทำการศึกษานวนคิด ทฤษฎี จากหนังสือ บทความวารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องของหลักการใช้ที่ดิน แนวทางการบริหารจัดการที่ดินเพื่อการเกษตรและหลักทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เพื่อใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ในส่วนของขั้นตอนการเตรียมตัวลงพื้นที่ที่จะมีการแนะนำตัวกับกลุ่มเป้าหมายและบอกถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อมูลในครั้งนี้

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิเคราะห์ที่แก่นสาระ (Thematic analysis) เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมี 5 ขั้นตอน (1) การวางแผนทางการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎี (2) การจัดระบบข้อมูลและแยกประเภทของข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ (3) การให้รหัส (4) การตีความ (5) การสร้างข้อสรุป (พงษ์เดช สารการ, 2562) โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเทป เพื่อทำการสังเคราะห์และแยกแยะความหมายตามวัตถุประสงค์งานวิจัย โดยการจัดระเบียบ

ข้อมูลและทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูลรวมทั้งลดทอนข้อมูลที่ไม่จำเป็นออก จากนั้นผู้วิจัยจะทำการตีความ (Interpret) โดยพยายามตีความหมายออกมาจากข้อมูลที่มีอยู่และหาความเชื่อมโยงของข้อมูลที่ปรากฏ (Ritchie and Spencer, 2002) จากการระบุนการตีความ ผู้วิจัยสามารถสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์ที่มองเห็น แล้วหาข้อสรุปที่เชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการอภิปรายผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยตาม วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ จนนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

5. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้ที่ดินระดับครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่ของชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยได้ทำการศึกษาจาก ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเกษตรกรที่มีที่ดิน เป็นของตนเอง ขนาดเนื้อที่ไม่เกิน 15 ไร่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไป

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักคือ เกษตรกรหัวหน้าครัวเรือนที่มีการนำหลัก ทฤษฎีใหม่มาใช้ในระดับครัวเรือน โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือใน การเก็บข้อมูล โดยมีรายละเอียดของชื่อ-นามสกุล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายรับโดยเฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายโดยเฉลี่ย ต่อเดือน ประเภทการประกอบอาชีพ แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำเกษตร การทำเกษตรทางเลือก และระยะเวลาในการ ประกอบอาชีพ พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน เพศหญิงจำนวน 7 คน เพศชายจำนวน 3 คน มีอายุ เฉลี่ยอยู่ระหว่าง มากกว่า 60 ปี จำนวน 7 คน มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ประถมศึกษา จำนวน 7 คน

ด้านรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน รายได้จากการทำเกษตรกรรมไม่แน่นอนรวมถึงรายจ่ายที่มากกว่ารายรับ โดยรายได้จากการทำเกษตรกรรมโดยเฉลี่ย 10,000-50,000 บาท ต่อฤดูกาลเก็บเกี่ยวหรือเทียบเป็นระยะเวลา 1 ปี ซึ่ง จะสามารถทำเกษตรกรรมได้เพียง 2 ครั้งเท่านั้น และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนโดยประมาณ 3,000-8,000 บาท การทำ เกษตรกรรมนั้นมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างมาก เช่น ค่าปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมทั้งค่าจ้างอื่น ๆ ที่เกษตรกรไม่สามารถ ทำเองได้ ซึ่งโดยส่วนใหญ่กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มีการทำเกษตรเชิงเดี่ยวคือทำนาข้าวและนาหว่านอย่างเดียว ไม่สามารถ ต่อรองราคากับกลุ่มนายทุนได้เพราะต่างคนต่างทำ ไม่มีการรวมกลุ่มในกระบวนการผลิต ทำให้เกิดการเป็นหนี้สินสะสม ส่งผลให้เกษตรกรต้องรับจ้างทั่วไปเพื่อหารายได้เสริมมาใช้หนี้เก่า การทำเกษตรเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ จึงมีการ รับจ้างทั่วไปเพื่อหารายได้เสริมอาชีพเสริมที่ทำได้แก่ การรับจ้างงมหั่ว รับจ้างซ่อมนา รับจ้างปลูกหั่ว รับจ้างดำนา เป็นต้น

เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่การทำเกษตรเป็นของตนเองไม่เกิน 15 ไร่ บางรายที่อยู่อาศัยและพื้นที่เกษตรกรรม อยู่คนละที่ในลักษณะเช่าที่เพื่อทำเกษตรจึงต้องเสียค่าเช่าให้กับเจ้าของที่ โดยคิดเป็นฤดูเก็บเกี่ยว คือเมื่อถึงช่วงเก็บเกี่ยว จะต้องแบ่งผลผลิตให้กับเจ้าของที่เป็นข้าว 10 ถึงต่อไร่ บางรายจ่ายค่าเช่าเป็นตัวเงินโดยคิดเป็น 1,000-2,000 บาทต่อไร่ ในหนึ่งฤดูเก็บเกี่ยว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับราคาข้าวในท้องตลาดด้วย

5.2 สาเหตุของการใช้ที่ดินครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่

5.2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินครัวเรือน

การใช้ประโยชน์ที่ดินครัวเรือน เดิมทีเกษตรกรจะมีการประกอบอาชีพทางการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ไม่ว่าจะเป็น การทำนาข้าว การทำนาหั่ว และการทำสวนเพียงอย่างเดียว ทำให้มีรายได้ทางเดียวเมื่อเทียบกับรายจ่ายที่มีมากกว่า ด้วยสาเหตุนี้จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลหลักนั้นเริ่มมีการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งในด้านพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ ขุดบ่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ พื้นที่เลี้ยงสัตว์ พื้นที่ปลูกไม้ผลยืนต้น และพื้นที่ปลูกพืชผักสวนครัวต่าง ๆ เพื่อเป็นการลดรายจ่าย บางส่วนและต้องการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารในระดับครัวเรือนของตนเอง ให้สามารถพึ่งตนเองได้อีกทั้งยังเป็นการหารายได้เสริมอีกทางหนึ่ง

เกษตรกรมีความต้องการในการเพิ่มแหล่งอาหารระดับครัวเรือนเพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และต้องการหา รายได้เสริมจากการนำผลผลิตไปขายตามแหล่งต่าง ๆ ในชุมชน สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือความเปลี่ยนแปลงทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม ไม่ว่าจะเป็นการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการปลูกพืชผัก โดยจะมีการนำผลผลิตที่ได้นั้นเน้นบริโภคใน

ครัวเรือนก่อนส่วนที่เหลือจะนำไปขายและแบ่งปันให้กับคนในชุมชนส่งผลทางด้านสังคมทำให้ความสัมพันธ์กับคนในชุมชนดีขึ้น

5.2.2 รูปแบบการทำเกษตรก่อนมีการใช้หลักทฤษฎีใหม่

รูปแบบการทำเกษตรก่อนมีการใช้หลักทฤษฎีใหม่ ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ทำการเกษตรในรูปแบบการเกษตรเชิงเดี่ยว คือระบบเกษตรกรรมที่เพาะปลูกพืชชนิดเดียวตลอดฤดูกาล เกษตรกรรูปแบบนี้ถือได้ว่าเป็นที่นิยมทำกันอย่างกว้างขวางเนื่องจากการเป็นการทำแบบรุ่นสู่รุ่นและไม่มีความรู้ใหม่ ๆ ในการทำ อีกทั้งยังมีการใช้สารเคมีที่เป็นตัวเร่งการเจริญเติบโตให้กับผลผลิต การกำจัดศัตรูพืชเพื่อให้ผลผลิตนั้นสวยงามและขายได้ราคาตามที่ตลาดต้องการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทางลบในระยะยาวจากการใช้สารเคมีที่มากเกินไป ทำให้คุณภาพดินเสื่อมโทรม ขาดแร่ธาตุ โดยเกษตรกรบางคนก็มีการหาอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เพิ่ม ไม่ว่าจะเป็นการรับจ้างต่าง ๆ จนในที่สุดต้องหาวิธีในการพึ่งตนเองในระดับครัวเรือนตามแนวทางของหลักทฤษฎีใหม่ ในการบริหารจัดการพื้นที่ครัวเรือนของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.3 การบริหารจัดการที่ดินและน้ำของครัวเรือนในพื้นที่

5.3.1 ด้านการประกอบอาชีพ

พบว่าประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ทำนาข้าว ทำนาแพ้ว และทำสวนมะม่วง เป็นต้น ซึ่งทุกรายมีการปลูกพืชผสมผสานในพื้นที่การเกษตรของตนเองโดยจัดสรรตามความเหมาะสมของเนื้อที่ และลักษณะการใช้ที่ดินของครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่ในการจัดสรรพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ของครัวเรือน ได้แก่

(1) พื้นที่สำหรับกักเก็บน้ำ และเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ใกล้กับแหล่งน้ำ โดยเกษตรกรจะมีขุดบ่อน้ำเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ การสร้างเล้าสัตว์บริเวณบ่อกักเก็บน้ำ การเลี้ยงพันธุ์ปลาในบ่อกักเก็บน้ำ

(2) พื้นที่สำหรับปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือน โดยจะมีกระบวนการตัดสินใจในการเลือกปลูกพืชผักสวนครัวที่ใช้ประจำทุกวัน เกษตรกรจะมีการจัดสรรพื้นที่ว่างใกล้กับที่อยู่อาศัยเพื่อให้สะดวกต่อการใช้สอยในชีวิตประจำวัน

(3) พื้นที่สำหรับปลูกไม้ยืนต้นที่สามารถบริโภคหรือใช้ประโยชน์ได้ เกษตรกรจะเน้นปลูกไม้ผลยืนต้นเพื่อให้ร่มเงาบริเวณใกล้ที่อยู่อาศัยอีกทั้งยังสามารถเก็บพืชผลเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนหรือแบ่งปันเพื่อนบ้าน และบางส่วนนำไปขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

(4) พื้นที่สำหรับปลูกที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรกรจะมีพื้นที่ถือครองขนาดเล็กโดยจะเน้นใช้ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งพื้นที่อยู่อาศัยจะอยู่พื้นที่เดียวกับแปลงเกษตรหลักจึงสามารถบริหารจัดการที่ดินและน้ำได้ด้วยตนเอง

5.3.2 การบริหารจัดการที่ดินครัวเรือนของเกษตรกร

เกษตรกรในพื้นที่ที่มีพื้นที่ถือครองไม่มากโดยเฉลี่ยอยู่คนละ 5-15 ไร่ มีการจัดสรรที่ดินของตนเองด้วยการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีใหม่คือ 30:30:30:10 โดยมีการปรับใช้ตามความเหมาะสมในพื้นที่ของตนเอง และไม่ยึดว่าจะต้องจัดสรรพื้นที่ให้เท่ากับหลักทฤษฎีใหม่ เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลหลักบางท่านที่มีพื้นที่ถือครองมากก็จะบริหารจัดการตามหลักทฤษฎีใหม่ได้ตามสัดส่วน ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชผักหรือเลี้ยงสัตว์เพื่อหารายได้เสริมให้ครอบครัวและเมื่อเหลือใช้จึงแบ่งปันให้กับเพื่อนบ้านหรือนำไปขายเพื่อสร้างรายได้เสริมอีกทาง

5.3.3 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่

เกษตรกรโดยส่วนใหญ่จะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยคำนึงถึงความต้องการส่วนตัวและความจำเป็น ซึ่งจะเน้นปลูกพืชที่เป็นผลผลิตหลักผสมผสานกับการปลูกพืชผักหลากหลายชนิดแทรกในพื้นที่เกษตรกรรม หรือเลี้ยงปลาในร่องน้ำในแปลงเกษตร โดยอาศัยความรู้ที่ได้จากการลองผิดลองถูกในการทำเกษตรในรูปแบบผสมผสานตามหลักทฤษฎีใหม่ มีการจัดสรรที่ดินครัวเรือนเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย พื้นที่เกษตรกรรมหลัก พื้นที่ขุดบ่อกักเก็บน้ำหรือเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ปลูกพืชผัก และพื้นที่ปลูกไม้ผลยืนต้น เกษตรกรจะมีการจัดสรรที่ดินครัวเรือนต่อการใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสมของเนื้อที่ที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.3.4 การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ครัวเรือนของเกษตรกร

ด้านการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร พบว่าครัวเรือนเกษตรกรอาศัยแหล่งน้ำจากธรรมชาติ คือแม่น้ำที่ไหลผ่านในพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน โดยใช้วิธีการสูบน้ำจากแม่น้ำที่ไหลผ่าน เข้าสู่คลองชลประทานที่ทางหน่วยงานในพื้นที่ได้ขุดไว้ให้ จากนั้นจึงสูบน้ำต่อเข้ามาสู่แปลงการเกษตรและมีการกักเก็บน้ำบางส่วนไว้ในบ่อเพื่อใช้กับแปลงพืชผักบางส่วนโดยมีการจัดสรรตามความเหมาะสมของเนื้อที่ตนเอง และมีการเลี้ยงปลาไว้ในบ่อเพื่อไว้บริโภคหรือขาย เพื่อสร้างรายได้สำหรับครัวเรือน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความชุ่มชื้นให้กับสภาพดินโดยรอบอีกด้วย แต่หากน้ำในแม่น้ำไม่มีหรือแห้งแล้งก็จะเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการเกษตรไปด้วย อีกทั้งยังเกิดปัญหาการแย่งน้ำกันใช้ด้วยเช่นกัน

5.3.5 การตัดสินใจเลือกชนิดพืชในการเพาะปลูก

เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองค่อนข้างน้อยโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 3-15 ไร่ และพื้นที่ครัวเรือนโดยเฉลี่ยคนละ 2-3 ไร่ที่ไม่ได้เช่าเพื่อการเกษตร เกษตรกรจะพิจารณาจากความต้องการส่วนตัว รวมถึงพิจารณาจากความต้องการของตลาด การลงทุนของนายทุน การถูกชักชวนจากเพื่อนบ้าน และเลือกปลูกจากความจำเป็นในการบริโภคภายในครัวเรือน เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่ตามความเหมาะสมของเนื้อที่ของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชการที่ 9 บางรายมีการทำเกษตรแบบผสมผสานที่เน้นทำนาข้าวเป็นผลผลิตหลักและใช้พื้นที่คันนาในการปลูกพืชผักไว้บริโภคภายในครัวเรือน บางส่วนก็แบ่งไว้ขายเพื่อสร้างรายได้เสริม โดยเกษตรกรจะมีการทดลองทำในพื้นที่ครัวเรือนก่อนเมื่อสามารถทำได้แล้วในระดับหนึ่ง จึงขยายผลสู่แปลงเกษตรของตนเองต่อไป โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง มะพร้าว ขนุน ถั่วฝักยาว มะยม มะละกอ กระถิน มะนาว ตะไคร้ พริก กะเพรา ถั่วฝักยาว มะเขือเปราะ บวบ แพง เป็นต้น

5.3.6 การทำเกษตรทางเลือก

เกษตรกรมีการทำเกษตรทางเลือก ได้แก่ การปลูกพืชผสมผสาน โดยจะปลูกพืชผลต่าง ๆ ตามคันนาในพื้นที่แปลงเกษตรของตนเอง เกษตรกรจะมีการเลือกปลูกพืชผักหลากหลายชนิดที่สามารถบริโภคภายในครัวเรือนและสามารถขายเพื่อสร้างรายได้เสริมในพื้นที่แปลงเกษตร และการเลี้ยงสัตว์กับพืช เช่น ทำนาข้าวเป็นหลักผสมผสานกับปลูกพืชผักตามคันนา และการปลูกไม้ผลเป็นหลักผสมผสานกับการเลี้ยงปลาตามร่องน้ำหรือการปลูกพืชผักแทรกตามคันดิน เป็นการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.4 สถานภาพความเป็นอยู่ของครัวเรือน

5.4.1 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในครัวเรือน

สมาชิกในครัวเรือนมีการประกอบอาชีพเป็นงานประจำ จึงไม่มีใครสนใจช่วยเหลืองานทางด้านเกษตรกรรมของครัวเรือน นอกจากนี้ความสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชนมีลักษณะต่างคนต่างทำเกษตรกรรมในส่วนของตนเอง ไม่มีมีการพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เนื่องจากการทำเกษตรเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงเนื่องจากด้านรายได้ มีรายได้ที่ไม่แน่นอนเนื่องจากมีรูปแบบการทำเกษตรเชิงเดี่ยวคือ 1 ปี ทำครั้งเดียว และมีการใช้สารเคมีต่าง ๆ ส่งผลเสียในระยะยาว อีกทั้งเกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคากับกลุ่มนายทุนได้ทำให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินและกลายเป็นหนี้ที่สุดใน ด้านรายจ่าย มีค่าใช้จ่ายที่สูงเนื่องจากใช้จ่ายค่าปุ๋ย สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อเร่งให้ผลผลิตเจริญงอกงามและได้ราคาที่สูงขึ้น หลังจากมีการจัดสรรที่ดินครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่แล้ว สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกใช้ประโยชน์ที่ดินในด้านต่าง ๆ เนื่องจากมีกิจกรรมได้ทำร่วมกันและสมาชิกในครอบครัวใกล้ชิดกันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการช่วยกันวางแผนในการจัดสรรที่ดิน การช่วยกันเลือกพืชผักที่จะปลูก การช่วยกันดูแลพืชผัก ซึ่งต่างจากเดิมที่ต่างคนต่างทำงานในส่วนของตนเองไม่ได้มีกิจกรรมทำร่วมกัน

5.4.2 สถานภาพความเป็นอยู่ครัวเรือนหลังมีการใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่

หลังจากมีการใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่กลุ่มเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากมีรูปแบบการทำเกษตรผสมผสานตามหลักทฤษฎีใหม่ ผลผลิตที่ได้สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือนและเป็นการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในครัวเรือนได้อีกด้วย รวมถึงไม่มีการกู้หนี้ยืมสินและหนี้สินที่เคยมีก็ไม่มีแล้ว ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครัวเรือนพ่อแม่จะ

ยังคงเป็นผู้ทำเกษตรเป็นหลัก ส่วนลูกหลานจะคอยช่วยเหลือบางส่วนไม่ได้ทำเป็นหลักซึ่งมีกิจกรรมให้ทำร่วมกัน เช่น ทำอาหารปลา ไล่น้ำผัก ทำอาหารทานร่วมกันในครัวเรือน

5.4.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในครัวเรือน

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า หลังจากมีการจัดสรรที่ดินครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่แล้ว สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกใช้ประโยชน์ที่ดินในด้านต่าง ๆ เนื่องจากมีกิจกรรมได้ทำร่วมกันและสมาชิกในครอบครัวใกล้ชิดกันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการช่วยกันวางแผนในการจัดสรรที่ดิน การช่วยกันเลือกพืชผักที่จะปลูก การช่วยกันดูแลพืชผัก ซึ่งต่างจากเดิมที่ต่างคนต่างทำงานในส่วนของตนเองไม่ได้มีกิจกรรมทำร่วมกัน

5.4.4 แหล่งจำหน่ายผลผลิต

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า ผลผลิตที่ได้จะนำไปขายส่งให้กับพ่อค้าคนกลาง และขายส่งกับตลาดสดในพื้นที่ รวมถึงขายให้กับเพื่อนบ้านและสมาชิกในชุมชน

5.4.5 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่

เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการจัดการน้ำเนื่องจากจำเป็นต้องพึ่งพาแหล่งน้ำธรรมชาติ ปริมาณน้ำในช่วงหน้าแล้งมีผลกระทบต่อการเพาะปลูก และต้องมีการรดน้ำเข้าสู่อบที่ขุดไว้ และมีขั้นตอนการดึงน้ำเข้าสู่อบทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเข้ามา สมาชิกในครัวเรือนมีการประกอบอาชีพเป็นงานประจำ จึงไม่มีใครสนใจช่วยเหลืองานทางด้านเกษตรกรรมของครัวเรือน นอกจากนี้ความสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชนมีลักษณะต่างคนต่างทำเกษตรกรรมในส่วนของตนเอง ไม่มีมีการพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เนื่องจากการทำเกษตรเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงเนื่องจากด้านรายได้ มีรายได้ที่ไม่แน่นอนเนื่องจากมีรูปแบบการทำเกษตรเชิงเดี่ยวคือ 1 ปี ทำครั้งเดียว และมีการใช้สารเคมีต่าง ๆ ส่งผลเสียในระยะยาวอีกทั้งเกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคากับกลุ่มนายทุนได้ทำให้เกิดการกักหนี้ยืมสินและกลายเป็นหนี้ที่สุดในด้านรายจ่าย มีค่าใช้จ่ายที่สูงเนื่องจากใช้จ่ายปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพื่อเร่งให้ผลผลิตเจริญงอกงามและได้ราคาที่สูงขึ้น

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่ของชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ดังนี้

6.1 ข้อมูลทั่วไป

หลังจากการวิเคราะห์พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 10 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 7 คน เพศชายจำนวน 3 คน โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง มากกว่า 60 ปี จำนวน 7 คน มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ประถมศึกษาจำนวน 7 คน

ด้านรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนนั้นไม่มีรายได้ไม่แน่นอนเนื่องจากประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว ได้แก่ นาข้าว นาแห้ว และยังคงมีค่าใช้จ่ายทั้งปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ภายในครัวเรือนด้วย เกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาผลผลิตกับกลุ่มนายทุนได้เนื่องจากต่างคนต่างทำในส่วนของตนเอง ทำให้โดนกดราคาและขาดทุนทำให้เกิดการเป็นหนี้สิน ซึ่งทุกรายมีการปลูกพืชผสมผสานในพื้นที่แปลงเกษตรหลักหรือการเลี้ยงปลาในร่องน้ำของแปลงเกษตร

6.2 สาเหตุของการใช้ที่ดินครัวเรือนตามหลักทฤษฎีใหม่

เนื่องจากพื้นที่ชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ครัวเรือนส่วนมากจึงมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยเป็นการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และครัวเรือนเป็นแบบครอบครัวขยายตั้งถิ่นฐานอัตรการถือครองที่ดินต่อครัวเรือนจึงมีขนาดเล็ก ยังคงประสบปัญหาในการทำเกษตรกรรมแบบเดิมคือ การทำเกษตรเชิงเดี่ยวประสบปัญหาในเรื่องของน้ำไม่เพียงพอ ค่าใช้จ่ายที่สูงจากการใช้ปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี ผลผลิตนั้นมีราคาถูกจึงโดนกลุ่มนายทุนกดราคาส่งผลให้เกิดการกักหนี้ยืมสินจนกลายเป็นหนี้สะสม อีกทั้งผลกระทบจากการขยายตัวของชุมชนเมืองทำให้ได้รับอิทธิพลความเจริญ ประสบปัญหาในเรื่องของค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ด้วยสาเหตุนี้ครัวเรือนเกษตรกรจึงมีการบริหารจัดการที่ดินและน้ำตามหลักทฤษฎีใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์

สูงสุด ตามที่กรมพัฒนาที่ดิน (2559) ได้กล่าวว่า ที่ดินเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติโดยสามารถใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการไม่ว่าจะทางใดทางหนึ่ง โดยหวังผลตอบแทนจากการใช้ประโยชน์ที่ดินดังนั้นเกษตรกรจึงมีการจัดสรรที่ดินและน้ำบนพื้นที่ถือครองที่มีอย่างจำกัดต่อผลตอบแทนที่จะได้รับมากที่สุด ด้วยการทำเกษตรผสมผสานเพื่อเพิ่มแหล่งอาหารไว้บริโภคภายในครัวเรือนและเป็นการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น นอกจากนี้ยังเป็นอีกช่องทางในการสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับพลอยไพลิน เมืองมูล (2558) ระบุว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยคำนึงถึงความต้องการส่วนตัวและความจำเป็นต่อการบริหารจัดการที่ครัวเรือนของตนเองในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.3 ลักษณะการใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่

6.3.1 ด้านการบริหารที่ดินครัวเรือนของเกษตรกร เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองไม่มากเฉลี่ยครัวเรือนละ 5-15 ไร่ โดยจะใช้ประโยชน์จากที่ดินไปกับการปลูกเกษตรหลัก ได้แก่ นาข้าว นาแพ้ว หรือสวนมะม่วง เป็นต้น จากปัญหาที่เกษตรกรประสบมาตลอดทำให้เกษตรกรมีการจัดสรรที่ดินของตนเองด้วยการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีใหม่ มีการปรับใช้ตามความเหมาะสมของพื้นที่โดยจะคำนึงถึงความต้องการส่วนตัวและความจำเป็น ลักษณะการใช้ที่ดินของครัวเรือนตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ในขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นการจัดสรรที่อยู่อาศัยและทำกินระดับครัวเรือน เกษตรกรจะเน้นปลูกพืชที่เป็นผลผลิตหลักผสมผสานกับการปลูกพืชผักหลากหลายชนิดแทรกในพื้นที่เกษตรกรรม หรือเลี้ยงปลาในร่องน้ำในแปลงเกษตร โดยอาศัยความรู้ที่ได้จากการลงมือทดลองดูในการทดลองทำเกษตรในรูปแบบผสมผสานตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยแบ่งพื้นที่ที่มีอยู่จำกัดในการทำเกษตรแบบผสมผสานดังนี้

(1) พื้นที่สำหรับกักเก็บน้ำ และเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ใกล้กับแหล่งน้ำ โดยเกษตรกรจะมีขุดบ่อน้ำเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ การสร้างเล้าสัตว์บริเวณบ่อเก็บน้ำ การเลี้ยงพันธุ์ปลาในบ่อกักเก็บน้ำ

(2) พื้นที่สำหรับปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือน โดยจะมีกระบวนการตัดสินใจในการเลือกปลูกพืชผักสวนครัวจากความจำเป็นในการบริโภคภายในครัวเรือนเกษตรกรจะมีการจัดสรรพื้นที่ว่างใกล้กับที่อยู่อาศัยเพื่อให้สะดวกต่อการใช้ในชีวิตประจำวัน

(3) พื้นที่สำหรับปลูกไม้ยืนต้นที่สามารถบริโภคหรือใช้ประโยชน์ได้ เกษตรกรจะเน้นปลูกไม้ผลยืนต้นเพื่อให้ร่มเงาบริเวณใกล้ที่อยู่อาศัยอีกทั้งยังสามารถเก็บพืชผลเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนหรือแบ่งปันเพื่อนบ้าน และบางส่วนนำไปขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

(4) พื้นที่สำหรับปลูกที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรกรจะมีพื้นที่ถือครองขนาดเล็กโดยจะเน้นใช้ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งพื้นที่อยู่อาศัยจะอยู่พื้นที่เดียวกับแปลงเกษตรหลักจึงสามารถบริหารจัดการที่ดินและน้ำได้ด้วยตนเอง

ซึ่งสอดคล้องกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวทางปฏิบัติของหลักทฤษฎีใหม่ New Theory (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน, 2555) ด้วยการจัดสรรบริหารที่ดินของตนเองให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้หลักของเกษตรผสมผสานทั้งในด้านการมีอาหารที่เพียงพอต่อการบริโภค การเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เป็นการสร้างสมดุลของสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลกันอย่างเป็นระบบตามความเหมาะสมของพื้นที่และเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในระแวกครัวเรือน สามารถพึ่งพาตนเองได้

6.3.2 ด้านการบริหารจัดการน้ำ เนื่องจากในพื้นที่มีแม่น้ำที่เป็นทรัพยากรเพียงแหล่งเดียวในพื้นที่ เกษตรกรจึงมีการขุดบ่อน้ำไว้กักเก็บน้ำไว้ใช้สำหรับแปลงพืชผักสวนครัวของครัวเรือน เกษตรกรใช้วิธีการสูบน้ำจากแม่น้ำเข้าสู่คลองชลประทาน จากนั้นจึงสูบน้ำต่อเข้าบ่อกักเก็บน้ำที่ได้ขุดไว้และจึงสูบน้ำต่อเข้ามาสู่แปลงเกษตรหลัก ซึ่งในบ่อที่ขุดไว้ เกษตรกรจะนำพันธุ์ปลามาเลี้ยงเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนและแบ่งปันเพื่อนบ้าน บางส่วนก็แบ่งไปขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน การขุดบ่อกักเก็บน้ำนั้นเกษตรกรจะเลือกขุดบ่อน้ำใกล้กับแปลงเกษตรหลักเพื่อความสะดวกต่อการใช้น้ำทำเกษตร บริเวณรอบบ่อจะมีการปลูกพืชผักสวนครัวหรือไม้ผลยืนต้น และเล้าสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ ด้วยเช่นกัน ถือได้ว่าเกษตรกรยังคงทดลองดูในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำบนฐานของหลักเกษตรทฤษฎีใหม่

6.4 การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม

6.4.1 ด้านเศรษฐกิจ

ด้านรายได้ เดิมทีเกษตรกรมีรายได้ไม่แน่นอน คือมีรายได้เพียงทางเดียวคือรายได้จากการทำเกษตรกรรมซึ่งมีเงื่อนไขและข้อจำกัดคือ สามารถทำเกษตรกรรมเพียง 2 ครั้งต่อ 1 ปี หรือเรียกว่า ปีละ 2 หน โดยใน 1 ครั้งที่ทำจะมีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างมากไม่ว่าจะเป็น ค่าปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ค่าสูบน้ำเข้าแปลงเกษตร ค่าจ้างในการเก็บผลผลิตหรือเทคโนโลยีที่จะต้องใช้ในกระบวนการผลิต เกษตรกรไม่สามารถทำเองได้จึงจำเป็นต้องเสียเงินไปกับสิ่งเหล่านี้ อีกทั้งผลผลิตที่มีราคาถูกเมื่อเทียบกับเงินลงทุนที่เสียไป จึงส่งผลให้เกษตรกรมีหนี้สินสะสมจากการกู้ยืมแหล่งต่าง ๆ จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีในกระบวนการผลิตเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถสร้างผลผลิตได้ในปริมาณมากและรวดเร็วยิ่งขึ้น หากแต่ขาดความรู้และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เกษตรกรต้องหันมาพึ่งพาตนเองในระดับครัวเรือน ด้วยการลองผิดลองถูกจากการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีใหม่ในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ การทำเกษตรผสมผสานในแปลงเกษตรหลัก การเลี้ยงปลาในร่องน้ำแปลงเกษตรหรือในบ่อกักเก็บน้ำ เพื่อแบ่งไว้บริโภคภายในครัวเรือนเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนของเกษตรกร บางส่วนแบ่งไว้ขายเพื่อหารายได้ให้กับครัวเรือน ปัจจุบันเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองในระดับขั้นต้นของเกษตรทฤษฎีใหม่ในขั้นที่ 1 เป็นการผลิตโดยสามารถพึ่งตนเองให้ได้ก่อน อยู่อย่างพอมีพอกิน

ด้านการเกษตร เนื่องจากครัวเรือนเกษตรกรมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นและเป็นเกษตรในรูปแบบเกษตรเชิงเดี่ยวมาตั้งแต่อดีต แต่ปัจจุบันมีสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามาตามการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวความเป็นเมืองทำให้รูปแบบการทำเกษตรเปลี่ยนไปคือ เกษตรกรมีการปรับตัวต่อปัญหาและความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง โดยมีการทำเกษตรผสมผสานเพิ่มเข้ามาจากการทำเกษตรในรูปแบบเดิมเพื่อเป็นการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้เกิดปัญหาในเรื่องของค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น โดยเกษตรกรมีกระบวนการเลือกชนิดพืชพันธุ์ที่เป็นที่ต้องการของตลาด เป็นการปรับตัวที่สอดคล้องกับชนิดพืช ชนิดหงส์ และ พงศ์สิทธิ์ ม่วงหมี่ (2557) ที่ว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการใช้ที่ดินในรูปแบบต่าง ๆ พบว่าชุมชนเมืองมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นและรูปแบบการใช้ที่ดินก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ตามแนวคิดของ สุเทพ พันประสิทธิ์ (2553) เกษตรกรสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง ทำให้เกษตรกรสามารถสร้างรายได้เพิ่มทั้งจากการเพิ่มผลผลิตและมีผลผลิตที่หลากหลาย ทำให้มีความคุ้มค่า คุ้มทุนจากการทำเกษตรผสมผสาน

ด้านการผลิต ในกระบวนการผลิตเกษตรกรมีข้อจำกัดในเรื่องของเครื่องมือทุนแรงเนื่องจากต้องใช้เงินทุนที่สูงเกษตรกรทำได้เพียงจ่ายค่าจ้างต่าง ๆ เช่น ค่าสูบน้ำ ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต ค่าปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จากที่เกษตรกรได้ทำเกษตรผสมผสานในพื้นที่แปลงเกษตรหลักหรือพื้นที่ครัวเรือนนั้น มีการแบ่งผลผลิตเน้นบริโภคในครัวเรือนก่อนส่วนที่เหลือจะนำไปขายและแบ่งปันให้กับคนในชุมชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือกันและอยู่ร่วมกันด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากการลองผิดลองถูก ในระดับครัวเรือนเองยังเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและเพิ่มรายได้ด้วยการนำผลผลิตไปขายและเป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร ครัวเรือนสามารถอยู่อย่างพอมี พอกินและพึ่งพาตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดของนิธิพัฒน์ ชารี (2562) ระบุว่าก่อนทำหลักทฤษฎีใหม่เกษตรกรมีรายได้ไม่แน่นอน และเมื่อได้เริ่มทำตามหลักทฤษฎีใหม่เกษตรกรมีความรู้จากการลองผิดลองถูกเพื่อที่จะนำไปพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสวนเกษตรตนเองให้ดีขึ้น ในด้านการบริหารจัดการพื้นที่มีการใช้หลักทฤษฎีใหม่ด้วยการจัดสรรที่ดิน 30-30-30-10 โดยมีการนำมาประยุกต์ตามความเหมาะสมของพื้นที่ตนเองโดยไม่ได้ยึดติดว่าจะต้องจัดสรรที่ดินให้เท่ากับแนวคิด เกษตรกรส่วนใหญ่ทำเกษตรผสมผสานโดยเน้นที่พืชผลหรือเลี้ยงสัตว์อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นพิเศษ ซึ่งสามารถสร้างรายได้จากการขายผลผลิตของตนเอง และมีการแบ่งผลผลิตที่ได้มาประกอบอาหารเพื่อเลี้ยงครอบครัวได้อย่างพอเพียง

การจำหน่ายผลผลิต ผลผลิตที่ได้จะนำไปขายส่งให้กับแม่ค้าพ่อค้าคนกลางและขายส่งกับตลาดสดในพื้นที่ มีการขายในลักษณะเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการคือการรวมกลุ่มบนความสัมพันธ์ระหว่างกันด้วยความไว้วางใจ เช่น การนำผลผลิตไปฝากขายกับเพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้องที่เป็นแม่ค้าพ่อค้าคนกลาง เป็นคนนำผลผลิตทั้งหมดไปขายต่อยังตลาดสดอีกทอดหนึ่ง ทั้งนี้เกษตรกรจะคำนึงถึงความต้องการของตลาดด้วย สอดคล้องกับวสันตนาวัน หรินทร์พนวิช และ

คณะ (2563) ปัจจัยด้านการตลาด กลุ่มตัวอย่างจะให้ความสำคัญต่อแหล่งจำหน่ายและราคาที่คุ้มค่าต่อการลงทุนจะส่งผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรผสมผสานเพื่อหวังผลตอบแทนที่จะได้รับกลับมา

6.4.2 ด้านสังคม

ด้านพื้นที่การทำเกษตร เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินขนาดเล็กโดยเฉลี่ย 3-15 ไร่ต่อครัวเรือน บางครัวเรือนประกอบเกษตรกรรมในพื้นที่ของตนเอง และบางครัวเรือนอยู่ในสถานะไม่มีที่ดินจึงต้องเช่าที่ของผู้อื่นเพื่อประกอบเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากที่คณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ (2558) ได้มีนโยบายทางภาครัฐในการจัดสรรที่ดินทำกินสำหรับกลุ่มเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองรวมถึงการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชให้กับเกษตรกร ทำให้เกษตรกรได้รับการสนับสนุนและสามารถประกอบอาชีพได้ แต่ทั้งนี้รายได้ก็ไม่แน่นอนเพราะความผันผวนของสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคม เกษตรกรจึงปรับตัวด้วยการทำเกษตรผสมผสานเพื่อเพิ่มผลผลิตที่นอกเหนือจากผลผลิตหลักเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและขายเพื่อสร้างรายได้ นอกจากนี้บางรายมีการรับจ้างทั่วไปเพื่อหารายได้เสริม เช่น การรับจ้างซ่อมรถ การรับจ้างงมแห้ว การรับจ้างดูแลแปลงเกษตร เป็นต้น

สถานภาพความเป็นอยู่ของครัวเรือน จากการที่ครัวเรือนเกษตรกรมีลักษณะเป็นครอบครัวขยายทำให้คนรุ่นหลังไม่มีความสนใจที่จะประกอบอาชีพทางการเกษตร สมาชิกในครัวเรือนมีการประกอบอาชีพเป็นงานประจำเนื่องจากมีความเสี่ยงน้อยกว่าอาชีพทางการเกษตรเพราะมีรายได้ที่แน่นอนและใช้แรงงานน้อยกว่า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้นเกษตรกรมีการปรับตัวเพื่อรับมือต่อความเสี่ยงนี้ด้วยการปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นบางส่วนและเป็นการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนอีกหนึ่งทาง ทำให้คนรุ่นหลังที่ทำงานประจำได้มีกิจกรรมทำร่วมกันในครัวเรือน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยกันวางแผนในการจัดสรรที่ดิน การช่วยกันเลือกพืชผักที่จะปลูก การช่วยกันดูแลพืชผักนอกเหนือจากแปลงหลัก เพราะไม่ต้องใช้แรงงานมากนักก็ทั้งยังเป็นสิ่งที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันอยู่แล้วจึงไม่ใช่เรื่องยากที่จะช่วยดูแล ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครัวเรือนดีขึ้น

ด้านความสัมพันธ์กับคนในชุมชน จากรูปแบบการทำเกษตรดั้งเดิมที่เป็นการทำเกษตรเชิงเดี่ยวเกษตรกรจะต่างคนต่างทำ ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันทำให้เกิดปัญหาที่คล้ายกัน และจากการปรับตัวบนความเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้เกษตรกรหันมาปลูกพืชผักที่หลากหลายเพื่อหวังช่วยลดค่าใช้จ่ายและสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้ เมื่อทำแล้วประสบความสำเร็จจึงทำให้เกษตรกรรายอื่นเกิดความสนใจและเข้ามาเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างกันมากขึ้น โดยเกษตรกรเองมีการตัดสินใจและพิจารณาจากความต้องการส่วนตัว รวมถึงการแนะนำจากเพื่อนบ้านในการเลือกปลูกพืชพันธุ์ต่าง ๆ เมื่อประสบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลจะมีการแลกเปลี่ยนวิธีการแก้ไขระหว่างกัน ผลผลิตที่ได้นั้นเกษตรกรจะแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ วิชุดตา ชูศรีवास (2559) ด้านการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พบว่าสมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว อุปสรรคของการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงนั้นพบปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรของภาครัฐในการให้คำปรึกษา ปัญหาเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนการดำเนินงานและมีการจัดสรรไม่ทันเวลาและไม่เป็นธรรม ปัญหาด้านการบริหารนั้น พบว่าการดำเนินโครงการนั้นยังไม่ต่อเนื่องและประชาชนขาดความรู้เรื่องการบริหารจัดการระบบบัญชี รวมถึงขาดการติดตามผลจากหน่วยงานที่ได้รับผิดชอบ

7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงสาเหตุในการใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่เพื่อทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสถานภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในการใช้ที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่ของชุมชนบ้านวังยาง หมู่ที่ 5 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเกษตรกรควรศึกษาวิธีการบริหารจัดการเรื่องน้ำร่วมกันเพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาด้านน้ำที่จะต้องใช้ในแปลงเกษตรในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการ
2. หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเกษตรกรควรคำนึงถึงกรนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้กับการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตและสามารถลดเวลาการเจริญเติบโตของผลผลิต เพื่อจะได้มีโอกาสในการเพาะปลูกมากขึ้น

3. ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานในระดับครัวเรือนให้เป็นที่นิยมและเป็นที่ยอมรับที่รู้จักกว้างขวางมากขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและเป็นการสร้างความเข้มแข็งในระดับครัวเรือนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพิงปัจจัยภายนอกจนขยายสู่ระดับชุมชนได้ต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน ทำให้ขอบเขตการศึกษาค่อนข้างแคบ การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาที่สามารถเก็บข้อมูลได้กว้างขวางกว่านี้และขยายระดับการเก็บข้อมูลจากครัวเรือนเป็นชุมชน

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะศึกษาแบบเชิงปริมาณผสมกับเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ชัดเจนและมีตัวเลขเปรียบเทียบถึงความเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ชัดเจนมากขึ้น

8. บรรณานุกรม

กองแผนงาน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ยุทธศาสตร์กรมพัฒนาที่ดิน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564. (2559). หน้า 22-30.

คู่มือการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล. คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ม.ป.ป หน้า 2-1-2-4 (2558)

2.2.1 นโยบายการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

ชัชณี วายลี. (ม.ป.ป). การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร. เข้าถึงได้จาก <http://old-book.ru.ac.th/e-book/g/GE253/ge253-8.pdf> สืบค้นเมื่อ 17/8/2021

นิธิพัฒน์ ชารี. (2562). การศึกษาการประยุกต์ใช้เกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรจังหวัด สกลนคร เพชรบุรี และ ฉะเชิงเทรา. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะวิทยาลัยการจัดการ.

นุชติพร ชินหงส์ และ พงศ์สิทธิ์ ม่วงหมี่. (2557). การศึกษารูปแบบการใช้ที่ดิน การตั้งถิ่นฐานและปริมาณการใช้น้ำประปาในเขตเทศบาลเมืองของจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พลอยไพลิน เมืองมูล. (2558). การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการขยายพื้นที่ปลูกยางพารา ในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วสันตนาวัน หรินทร์พนวิช และคณะ (2563). การศึกษาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลา. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 11, 137-148.

วิชุดตา ชูศรีवास. (2559). รายงานวิจัยการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม, 1:34-5:72-75.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน. (2555). คู่มือเกษตรทฤษฎีใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2). บริษัท มูฟเม้นท์ เจนทรี จำกัด.

สุเทพ พันประสิทธิ์. (สิงหาคม 2553). การศึกษาวิธีการผลิตตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรภาคกลาง. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์.

หลักทฤษฎีใหม่ (ปรีชา วทัญญู, การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร, สืบค้นจาก <https://www.chaipat.or.th/2010-06-03-03-39-51.html> สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2564